

П. І. Брыгадзін

Гісторыя Беларусі ў кантэксте еўрапейскай цывілізацыі

Вучэбны дапаможнік

*Рэкамендавана
Вучэбна-метадычным аб'яднаннем
па гуманітарнай адукацыі ў якасці
вучэбнага дапаможніка для студэнтаў
вышэйшых навучальных устаноў*

Мінск
ДІКСТ БДУ
2015

Брыгадзін, П. І.

Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі : вучэб. дапаможнік / П. І. Брыгадзін. — Мінск : ДІКСТ БДУ, 2015. — 287 с. : іл., табл., партр., карты. — Частка тэксту на рускай мове. — Бібліяграфія ў тэксце.

УДК 94(476)(075.8)

ББК 63.3(4Бел)я73

Ч/З №1 — 1 экз.

Вучэбны дапаможнік падрыхтаваны ў адпаведнасці з Тыпавай вучэбнай праграмай курса гісторыі. Прызначаны для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў, магістрантаў, а таксама для ўсіх, хто цікавіцца пытаннямі айчыннай гісторыі.

ЗМЕСТ

Ад аўтара 6

Тэма I. УВОДЗІНЫ 7

1. Гісторыя як навука 7
2. Метадалогія 8
3. Перыядызацыя 10
4. Крыніцы 11

Тэма II. ФАРМІРАВАННЕ БЕЛАРУСКАГА ЭТНАСУ 13

1. Старажытнае насельніцтва на тэрыторыі
беларускіх зямель 13
  2. Балты. Рассяленне славян 14
  3. Фарміраванне старажытнарускай народнасці 21
  4. Развіццё беларускага этнасу ў XIII–XVI стст. 22
  5. Трансфармацыя этнічнай свядомасці
беларусаў у XVII – пач. XX ст. 26
- Дакументы і матэрыялы* 32

Тэма III. ДЗЯРЖАЎНЫЯ ЎТВАРЭННІ НА БЕЛАРУСКІХ ЗЕМЛЯХ У IX–XVIII стст. 35

1. Еўропа ў перыяд Сярэднявечча 35
  2. Станаўленне ранніх феадальных дзяржаўных
утварэнняў (Кіеўская Русь, Полацкае княства,
Тураўскае княства) 40
  3. Вялікае Княства Літоўскае, Рускае і Жамойцкае 51
  4. Эпоха Адраджэння. Рэфармацыя 61
  5. Рэч Паспалітая абодвух народаў 74
  6. Войны XVII–XVIII стст. і іх наступствы
для беларускіх зямель 81
  7. Падзелы Рэчы Паспалітай 86
- Дакументы і матэрыялы* 90

IV

Тэма IV. БЕЛАРУСКІЯ ЗЕМЛІ Ў СКЛАДЗЕ РАСІЙСКОЙ ІМПЕРЫІ (канец XVIII ст. – 1917 г.) 103

1. Асаблівасці палітыкі расійскіх улад
на беларускіх землях. 103
  2. Вайна 1812 г. 106
  3. Беларускія землі ў першай палове XIX ст. 109
  4. Буржуазныя рэформы 60–70-х гадоў XIX ст. 115
  5. Развіццё эканомікі і грамадска-палітычны рух
у Беларусі ў другой палове XIX ст.
Паўстанне 1863–1864 гг. 121
  6. Еўропа на мяжы стагоддзяў. 129
  7. Рэвалюцыя 1905–1907 гг. 132
  8. Сталыпінская аграрная рэформа. 136
  9. Першая сусветная вайна і яе наступствы. 137
  10. Рэвалюцыі 1917 г. 142
- Дакументы і матэрыялы* 147

V

Тэма V. САВЕЦКАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ СІСТЭМА Ў БЕЛАРУСІ (кастрычнік 1917 г. – чэрвень 1941 г.) 165

1. Устанаўленне савецкай улады ў Беларусі 165
  2. Фарміраванне беларускай дзяржаўнасці: БНР,
БССР, Літбел, ССРБ. 168
  3. БССР і яе месца ў складзе СССР. Дзяржаўнае
будаўніцтва 173
  4. Савецкая мадэль развіцця грамадства (НЭП,
індустрыялізацыя, калектывізацыя). 176
  5. Культурнае будаўніцтва. Палітыка беларусізацыі... 182
  6. Станаўленне таталітарнага рэжыму ў СССР.
Палітычныя рэпрэсіі. 185
  7. Заходняя Беларусь у складзе Польскай дзяржавы
(1921–1939 гг.). Аб'яднанне Заходняй Беларусі
з БССР 188
- Дакументы і матэрыялы* 190

Тэма VI. БЕЛАРУСЬ У ГАДЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ I ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

1. Еўропа ў 30-я гады XX ст.	201
2. Пачатак Другой сусветнай вайны	204
3. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны	208
4. Вызначальныя перамогі Чырвонай арміі пад Сталінградам, Курскам	214
5. Баявая дзейнасць партызан і падпольшчыкаў	216
6. Вызваленне Беларусі. Аперацыя «Баграціён»	217
7. Вынікі вайны	221
<i>Дакументы і матэрыялы</i>	222

Тэма VII. БССР У ПАСЛЯВАЕННЫ ПЕРЫЯД: ДАСЯГНЕННІ, ПРАБЛЕМЫ (1945–1991 гг.)

1. Геапалітычныя змены пасля Другой сусветнай вайны	232
2. Аднаўленне і развіццё эканомікі Беларусі	239
3. Грамадска-палітычнае жыццё ў пасляваенныя гады	241
4. Сацыяльна-эканамічнае развіццё БССР у 60–80-я гады	247
5. Палітыка перабудовы ва ўмовах паглыблення эканамічнага крызісу	251
6. Дэмантаж сацыялізму ва Усходняй Еўропе	254
<i>Дакументы і матэрыялы</i>	256

Тэма VIII. РЭСПУБЛІКА БЕЛАРУСЬ НА МЯЖЫ СТАГОДДЗЯЎ

1. Абвяшчэнне незалежнасці Рэспублікі Беларусь	261
2. Палітычная сістэма Рэспублікі Беларусь	263
3. Эканоміка Беларусі	267
4. Беларусь у глабалізацыйных працэсах	269
5. Развіццё культуры і сацыяльнай сферы	270
<i>Дакументы і матэрыялы</i>	273

Храналагічная табліца	280
-----------------------	-----

